

Iz društvenega življenja

OBČNI ZBOR DRUŠTVA MEDICINSKIH SESTER SLOVENJ GRADEC

DMS Slovenj Gradec je imelo dne 11. maja 1973 ob 17. uri v prostorih Splošne bolnišnice svoj redni letni občni zbor in počastitev mednarodnega sestrskega dne. Udeležilo se ga je lepo število naših članic, kakor tudi povabljeni gostje — vplivni zdravstveni delavci našega področja in predstavnica ZDMSS iz Ljubljane, in sicer:

Neža Jarnovič, članica predsedstva ZDMS Slovenije, prim. dr. Drago Plešivčnik, direktor bolnišnice Slovenj Gradec, dr. Leopold Budna, predsednik podružnice Slovenskega zdravniškega društva Slovenj Gradec, dr. Hinko Seničar, direktor Koroškega zdravstvenega doma, prim. dr. Stane Zupančič, pomočnik direktorja bolnišnice Slovenj Gradec, prim. dr. Vlado Weingerl, predsednik delavskega sveta Koroškega zdravstvenega doma in vodja teritorialne enote KZD Slovenj Gradec.

Občni zbor je pozdravila in otvorila predsednica društva Marija Burnik. Izrazila je zadovoljstvo nad številno udeležbo članic kakor tudi nad udeležbo vseh prisotnih vabljenih gostov, ki so s svojo prisotnostjo potrdili, da jih zanima problematika sestrške službe in njene pomembne vloge v naši zdravstveni službi.

Pomen mednarodnega dneva sester je orisala Ela Lenasi iz Koroškega zdravstvenega doma. Dejala je, da se po priporočilu mednarodnega društva ICN praznuje 12. maj kot mednarodni praznik sester v spomin 153-letnice rojstva Florence Nightingale, ustanoviteljice in pionirke današnjega sestrškega poklica. S svojo dediščino nam je zapustila globoko filozofsko misel: Trpljenje postavi človeka iz okvira konvencionalnih meril; v trpečem ni gledala ne dobrega ne slabega človeka, tudi ne vrednega ali nevrednega. Zrtev trpljenja je bila zanjo nad konvencionalno opredelitvijo, nad moralnimi merili. Trpljenje daje žrtvi pravico do naše pomoči. — Izdala nam je skrivnost svojih uspehov, razlago za svojo vztrajnost. Spominjamo se je ob 153-letnici njenega rojstva kot utemeljiteljice sestrške službe, za katero je postavila trdne temelje in začrtala jasno pot za njen razvoj. Prav izročilo, ki nam ga je posredovala iz svojega duhovnega bogastva v svojih spisih in s svojim delom, je najtehtneje napotilo vsem, ki delajo v sestrskem poklicu ali se odločajo zanj. Zato naj bo bogato izročilo Florence Nightingale vedno vzor nam vsem, ki delamo v sestrskem poklicu.

Ob tem prazniku smo sprejele v naše društvo tudi nove članice. Medicinska sestra v vzorno urejeni sestriški uniformi je prebrala kodeks etike medicinskih sester.

Tovarišica predsednica je v poročilu o delu našega društva orisala delo društva od prejšnjega letnega zbora pred tremi leti pa do danes. V poročilu je nanižala vse težave, ki jih imajo sestre v bolnišnični, izvenbolnišnični in patronažni službi. Samokritično je ocenila, da smo sestre preveč neodločne in marsikdaj tudi preveč popustljive za uveljavitev delavskih pravic na svojih delovnih mestih. Po udarila je, da je DMS dolžno:

1. sodelovati pri strokovni in etični vzgoji medicinskih sester,
2. sodelovati z družbenimi organi, družbenimi organizacijami, zdravstvenimi centri in zdravstvenimi ustanovami pri organizaciji zdravstvene službe,
3. sodelovati pri urejanju vprašanj v zvezi s strokovnim delom medicinskih sester in predlagati ukrepe za njihovo pravilno izvrševanje.

Poročilo predsednice je bilo obširno in zelo skrbno pripravljeno.

Občni zbor sam pa je pod vodstvom delovnega predsedstva potekal v redu in nemoteno. Sestre so se nanj dobro pripravile. Po predhodnem delu verifikacijske komisije, ki je ugotovila sklepčnost in predlagala kandidate za novi odbor, smo izvedle volitve in izvolile v novi odbor naslednje sestre:

Marijo Burnik, Nado Primožič, Majdo Lavre, Nado Španžel, Marijo Geč, Frido Roblek, Silvo Renčelj, Elo Lenasi, Mojco Dretnik, Tilko Kramer in Tajo Herkovič.

V nadzorni odbor pa:

Katjo Stani, Darinko Verovnik in Nado Ekart.

Po delovnem programu našega občnega zbora se je razvila plodna diskusija. Sestra Zofka Kvartič je orisala položaj in problematiko patronažne službe našega področja. Za njo je občni zbor pozdravila Neža Jarnovič, ki smo je bile kot cenjenega in dragega gosta še posebej vesele. Iz svojih bogatih poklicnih izkušenj nam je dala mnogo koristnih napotkov za naše nadaljnje delo v društvenem življenju. Obljubila nam je, da se bo še rada udeležila naših sestankov, ki jih bomo morale v bodoče še pogosteje prirejati. Orisala nam je tudi delo in težave glavne urednice Zdravstvenega obzornika, edine strokovne sestrške revije. Apelirala je na vse članice in na novo izvoljeni odbor, da pridobi čim več novih naročnic. Nadalje je tov. Jarnovičeva pozvala vse članice, da se bolj aktivno vključujemo v društvene in samoupravne organe, ker bo le tako delo sestre kot aktivne oblikovalke zdravstvene službe še bolj cenjeno in spoštovano in bomo tako tudi lažje dosegale želene uspehe.

K diskusiji so se oglasili tudi vsi drugi prisotni gostje, vplivni zdravstveni delavci našega področja, ki so se pravzaprav prvič udeležili tako širokega sestrškega srečanja. Cestitali so nam k našemu prazniku ter se nam zahvalili za vse dosežane delo sester, ki so ga opravile v pretekli dobi in ga še vedno opravljajo v prid našega varovanca. Obljubili so nam tudi vso pomoč pri naših nadaljnjih prizadevanjih. Izrazili so zadovoljstvo spričo naše organiziranosti in množičnosti. Res bi se morale tudi me same tega bolj zavedati in še aktivneje sodelovati v našem strokovnem društvu!

Na občnem zboru smo sprejeli naslednje sklepe:

1. Program dela DMS Slovenj Gradec se izdela na odborovi prvi seji.
2. Vse sestre so dolžne aktivno sodelovati v svoji zdravstveni ustanovi ter v strokovnem društvu med. sester.
3. Včlaniti je v društvo vse mlade sestre.
4. Sodelovati moramo z drugimi organizacijami zdravstvene službe.
5. Vložiti moramo vse napore in možnosti za izpopolnitev in ureditev vseh smeri sestrške službe tako v bolnišnični službi kakor tudi izven nje.

Višja med. s. Marija Geč,
Splošna bolnišnica Slovenj Gradec

SEMINAR ZA STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE MEDICINSKIH SESTER Z VIŠJO IN SREDNJO STROKOVNO IZOBRAZBO

v Ljubljani od 28. septembra do 21. decembra 1973

organizira Društvo medicinskih sester L u b l j a n a za izpopolnjevanje medicinskih sester v obliki celodnevni predavanj in demonstracij, in sicer po enkrat na mesec.

Tako se bo ciklus predavanj pričel v petek 28. septembra t.l. z naslednjim programom:

28. september 1973

1. od 8.—9. ure Ivica Žnidaršič, predm. učit., strokovna sodelavka RO RKS: »Zgodovinski razvoj organizacije RK«.
2. od 9.—10,30. Maks Klanšek, dipl. pravnik, sekretar RO RKS: »Ženevske konvencije s posebnim ozirom na vlogo zdravstvenih delavcev«.
3. od 10,30.—11. p a v z a
4. od 11.—12. ure Mirjam Belič, viš. med. sestra, strokovna sodelavka RO RKS: »Vloga medicinske sestre v RK na področju zdravstveno socialne vzgoje«.

Predavanja bodo v predavalnici Kliničnega centra, Zaloška 7.

19. oktober 1973

1. od 8.—9,30. Dr. Jurij Lindtner, kirurg Onkološkega inštituta: »Dojka — sodobno zdravljenje«.
2. od 9,30.—10,15. Marina Velepčič, viš. med. sestra, oddelčna sestra na preoperativnem oddelku: »Preoperativna in pooperacijska nega dojke«.
3. od 10,15.—11. Vera Paunovič, fizioterapevtka Onkološkega inštituta: »Fizioterapija, rehabilitacije«.
4. od 11.—11,45. Helena Cvilak, viš. med. sestra v medikosocialni službi: »Žene s problematiko dojk v socialno-medicinski dejavnosti«.
5. od 11,45—12,30. Maja Češarek, viš. med. sestra, glavna sestra Onkološkega inštituta: »Delo medicinskih sester na Onkološkem inštitutu«.

Po predavanjih ogled Inštituta in centra za dojke.

Predavanja bodo na Onkološkem inštitutu.

16. november 1973

1. od 8.—8,45. Sonja Klinar, viš. med. sestra, glavna sestra Inštituta za načrtovanje družine: »Delo medicinskih sester na področju načrtovanja družine«.
2. od 8,45.—9,30. Valči Jager, viš. med. sestra: »Motivacije za načrtovanje družine«.
3. od 9,30.—11. Dr. Alenka Pretnar: »Hormonska kontracepcija«.
4. od 11.—11,30. p a v z a
5. od 11,30.—13. Dr. Mateja Kožuh: »Intrauterini vložki in lokalna kontracepcija«.

Ob 13. uri po želji ogled inštituta za načrtovanje družine.

Predavanja bodo v predavalnici Kliničnega centra, Zaloška 7.

21. december 1973

1. Prim. dr. Pavle Kornhauser: »Zdravljenje otrok z antibiotiki«.
 2. Viš. med. sestra Polona Zupančič in Veronika Pretnar: »Vtisi iz Anglije — nega otrok po kirurškem posegu«.
 3. Dr. Meta Derganc: »Intenzivna terapija pri hudo prizadetem otroku«.
- Po predavanjih ogled novega otroškega oddelka kirurških strok v Kliničnem centru.

Predavanja bodo v predavalnici Kliničnega centra, Zaloška 7.

Kotizacija za seminar je za udeležbo 150,00 din, ki jo je treba v celoti vplačati pred začetkom seminarja. K predavanjem vabimo tudi medicinske sestre članice društva iz drugih področij.

Društvo med. sester Ljubljana

NEVEDNOST JE BOLEZEN; ČE SE JE ZAVEŠ, SI ŽE NA POTI OZDRAVLJENJA.

(Arabski pregovor)

Beleške ob knjigah

C. M. Cunin: **DETECTION, PREVENTION AND MANAGEMENT OF URINARY TRACT INFECTIONS**. Lea and Febiger, Philadelphia 1972, 230 strani, cena 6 §.

Infekcije sečil so zelo pogostne, njih število se s starostjo veča, pri ženskah hitreje kakor pri moških. V nasprotju z glomerulonefritisom je zdravljenje pri infekcijah sečil uspešno, nezdravljene pa so lahko v nekaterih okoliščinah usodne. Zato je razumljivo, da se s temi boleznimi ukvarjajo številni raziskovalci različnih strok in strokovnih usmerjenosti. Znanje in novejša dosežke hitro razširjajo med medicinskim osebjem in v nekaterih državah tudi med laiki. Samo v ZDA so lani izšle 3 knjige, ki obravnavajo infekcije sečil.

Znani nefrolog Cunin je napisal **priručnik o odkrivanju, preprečevanju in zdravljenju infekcij sečil**. Knjiga je napisana za zdravnike in medicinske sestre, ki skrbijo za bolnike z infekcijami sečil. Malo pa je delovnih mest za medicinsko sestro, kjer ne srečuje takih bolnikov. Priročnik bo dobrodšel predvsem sestram v nefroloških oddelkih, v oddelkih za intenzivno oskrbo in dializo, povsod, kjer ležijo bolniki z vstavljenim urinskim katetrom, kjer je mnogo starih in kroničnih bolnikov, pa tudi v porodniških, ginekoloških in uroloških oddelkih.

Knjiga je razdeljena na 5 poglavij. V prvem je pregledno podano današnje znanje o infekcijah sečil. Pisec je uvedel natančna poimenovanja za različne oblike infekcij sečil glede na lokalizacijo, klinično sliko, trajanje in funkcijsko stanje sečil. Pregledno podaja pielonefritis s stališča patologa, koncept značilne bakteriurije, epidemiološke značilnosti infekcij sečil v različnih življenjskih dobah pri obeh spolih, poudarja nujnost zgodnjega odkrivanja in zdravljenja bolezni, našteva skupine prebivalstva, pri katerih je treba aktivno iskati bakteriialne infekcije sečil.

Drugo poglavje sestavljajo navodila za odvzemanje in preiskovanje seča ter ocenjevanje funkcijske sposobnosti led-

vic. Avtor poudarja, da je izredno važen pravilen odzem urina in ravnanje z urinom za zanesljiv izvid preiskav. Natančna so navodila za odvzemanje seča pri otrocih, kateteriziranje sečnice, suprapubično punkcijo sečnika, urološke preiskave za določanje bolezenske lokalizacije in preiskave kreatininskega klirensa, koncentracijske sposobnosti ledvic in določanje zastanka urina v sečniku.

V tretjem poglavju so opisane metode iskanja (metode »screening«) kot tudi diagnostične bakteriološke in serološke metode pri infekcijah sečil ter klinični znaki bolezni. Opisane so mikroskopske preiskave, kemični testi, metode »poenostavljene« in standardne kvantitativne urinokulture, identifikacija in serološka tipizacija bakterij, ki povzročajo infekcije sečil. Na kratko sta prikazana neposredni aglutinacijski in posredni hemaglutinacijski test za diagnozo infekcij sečil in določanje občutljivosti povzročiteljev za antibiotike in kemoterapevtike.

Četrto poglavje je namenjeno oskrbi urinskega katetra. Od skrbnega uvažanja, nege katetra in okolice ter natančnosti pri izpraznjevanju zbiralnika je odvisna pogostnost infekcij. Pisec priporoča samo zaprti sistem, izpiranje sečnika z mešanico neomicina in polimiksina, nujen je dober pretok seča. Potrebna je vsakodnevna kvantitativna urinokultura. Odklanja odzem urina za preiskave s katetrom, dopušča ga le pri retenci urina, pač pri hudo prizadetem bolniku in zelo debelih ženskah.

V zadnjem poglavju je razčlenjeno zdravljenje bakteriialnih infekcij sečil z različnimi antibiotiki in kemoterapevtiki. Za večino infekcij sečil priporoča 10- do 14-dnevno zdravljenje, priporoča pogostne kontrolne kvantitativne urinokulture 2 leti po začetku bolezni.

Cuninova knjižica bo medicinski sestri dober priročnik pri delu. Od njene poučenosti ter natančnosti in vestnosti bosta mnogokrat odvisna zanesljivost preiskave in tudi učinek zdravljenja.

As. dr. Jože Drinovec

Dr. Miha Likar: **VIROLOGIJA**. Uredil dr. Rajko Pavlovec. Opremil in tehnično uredil Tadej Tozon. Posnetki z elektronskim mikroskopom: Dr. David S. Dane. Izdala in založila Mladinska knjiga. Tiskarna: Učne delavnice. Knjiga obsega 351 strani. Cena broširanega izvoda din 100.—. Ljubljana 1973.

Pisec knjige »Virologija« je znani slovenski virolog, oziroma mikrobiolog prof. dr. Miha Likar. Bralci Zdravstvenega obzornika se ga verjetno spominjajo kot svojega učitelja mikrobiologije, srednji kadri iz srednjih medicinskih šol, zdravniki pa z Mikrobiološkega inštituta medicinske fakultete v Ljubljani, kjer poleg pedagoškega dela že dolga leta vodi oddelek za virologijo. Za potrebe pedagogike je avtor že pred leti spisal skripta virologije. Ta so bila tudi osnova sedanje knjige. Po drugi strani pa namerava avtor kratek izvleček drugega dela te knjige vključiti v bodočo knjigo, učbenik mikrobiologije za medicinske sestre, ki bo v kratkem izšel.

Ker se virološka, še bolj kot druga naravoslovna vprašanja in odgovori nanje v zadnjem času zelo spreminjajo, je bilo poleg razširitve snovi za knjigo potrebnih tudi mnogo zapisov novih spoznanj in sprememb. Ker ima pisec tesne stike in stalno povezavo z drugimi virologi sveta in njihovimi dognanji in teorijami s področja te zanimive naravoslovne vede in je tudi po sodobni mikrobiološki literaturi seznanjen z vsemi doganjanji na teh področjih, so novejša odkritja virologov in epidemiologov virologije opisana ne samo razumljivo, ampak tudi v logični povezavi z drugo medicino kot tudi z virologijo prejšnjega desetletja. Objektivno pisanje moramo piscu priznati tudi pri navajanju teorij, pri katerih ima subjektivno marsikje vsaj malo drugačno osebno prepričanje, ki ga pa bralcu ne vsiljuje, ampak pusti veljavo splošno priznanim načelom, pa čeprav bi se dalo o njih še diskutirati.

Avtor je pred leti spisal že poljudno knjižico o najmanjših živih mikroorganizmih. Kot več pisec je tudi to knjigo napisal stilistično na višini. Ker je že doslej pokazal posebno skrb in tudi smisel za slovenski strokovni jezik in njegov razvoj, je zanimivo pregledovati knjigo tudi s tega stališča, saj najdemo v njej mnogo lepih in dobrih izrazov s tega področja.

Knjiga je razdeljena v splošni in specialni del. Prvi, splošni del je bolj teoretičen in bo zato morda bralcem s krajšo poprejšnjo izobrazbo v biokemiji, molekularni biologiji in sorodnih vedah

teže razumljiv. Razpravlja o sestavi in zgradbi virusov, o njihovi gojitvi, o dejavnikih, ki vplivajo na viruse in njihovo rast ter razmnoževanje, o njihovi genetiki ter tudi podatke o najvažnejših mejnikih raziskovanja teh mikroorganizmov in njihovih lastnosti. Opisuje jih kot povzročitelje transformacije celice in njihovih malignih sprememb. Nadalje opisuje viruse kot povzročitelje bolezni človeka, živali in rastlin in tudi boj teh mikroorganizmov proti okužbi in obolenju za njimi. Dve poglavji posveča snovem, ki jih telo tvori v boju proti napadu virusov, in snovem, ki jih je sam s sodelavci in so jih drugi raziskovalci v laboratoriju preskušali proti virusom. V predzadnjem poglavju prvega dela govori o laboratorijski diagnostiki virusnih bolezni, ki je podlaga klinični diagnostiki teh bolezni, sklene pa prvi splošni del z razmišljanji o izvoru in naravi teh najmanjših mikroorganizmov.

Splošni del je tako sestavljen iz 14 poglavij. Specialni del je sestavljen iz 12 poglavij. Le-ta natančno opisujejo viruse, ki povzročajo nalezljive bolezni kakor tudi tiste, ki so, kot pravimo, onkogeni (povzročitelji malignomov). Zaradi boljše preglednosti je vsako poglavje razdeljeno v podpoglavje. S tem je povečana — kolikor je pač možno — tudi umljivost težke snovi.

Naj še napišemo, da je vsa knjiga nekoliko preventivno usmerjena. To pa je pri virologiji edino smotno, saj vemo, da se v primeri z drugimi boleznimi predvsem virusne bolje in lažje preprečujejo kakor zdravijo.

Knjiga bo koristila vsem, ki se ukvarjajo z mikrobiološkimi in še posebej virološkimi problemi, pa tudi vsem drugim strokovnjakom naravoslovja, ki se zavedajo, da so osnovna biološka spoznanja in raziskave na tem področju še nerešenih problemov temelj napredka ne samo medicine, veterine, agronomije, ampak tudi sorodnih znanosti. Po drugi strani pa nam knjiga in njen pouk, ki nam ga daje, spomni, kako se veje znanosti med seboj prepletajo in kako ena težko napreduje brez druge. Ravno zato bo knjiga tudi odličен učbenik ne samo za medicince in veterinarje, ampak tudi za študente in strokovnjake sorodnih naravoslovnih ved. Razložila jim bo mnoge pojave in izraze, s katerimi se srečujejo pri svojem študiju in delu.

Knjigo bogati 58 slik, katerih polovica so sheme, polovica pa fotografije, črno-bele in barvne, 39 razpredelnic in 2 diagrama. Nekatere od fotografij so

originalne. Prispevali so jih pisec sam in njegov sodelavec dr. B. Drinovec. Dr. Drinovec je tudi avtor barvne fotografije na ovitku. Elektronsko mikroskopske slike pa je prispeval dr. Dane. Za nadroben študij posameznih problemov ima knjiga navedeno bogato

slovstvo, ki obsega več kot 600 različnih del s področja mikrobiologije. Pri tem je pisec upošteval in navajal tudi dela jugoslovanskih raziskovalcev na tem področju.

Dr. Bronka Brzin-Presetnik

ZAPOSTAVLJANJE SLOVENŠČINE V ZDRAVSTVU

Slavistično društvo Slovenije je 20. marca t.l. poslalo republiškem sekretariatu za zdravstvo in socialno varstvo dopis glede zapostavljanja slovenščine v zdravstveni službi. V dopisu poudarjajo, da je občni zbor Slavističnega društva v Murski Soboti obravnaval položaj slovenščine v naši javnosti in ugotovil, da je do primerov zapostavljanja našega jezika prišlo tudi v zdravstvu. Med drugim pišejo tudi:

Nekateri zdravniki in drugo zdravstveno osebje, ki so prišli v Slovenijo iz drugih jugoslovanskih republik, se slovenščine ne naučijo ter s sodelavci in tudi s pacienti govorijo v srbohrvaščini ali slabi mešanici slovenščine in srbohrvaščine. Pri tem ne gre samo za zanemarjanje pravno-zakonskih načel o uradovalnem jeziku na območju SR Slovenije, temveč tudi za nevarnost usodnih nesporazumov pri napotkih bolnikom. Zato bi bilo po našem mnenju nujno treba poskrbeti, da se ta zadeva uredi. Od zdravstvenega osebja bi bilo treba zahtevati, da se v določenem času nauči slovenščine; najbolje bi bilo, če bi vsaj za tiste zdravstvene delavce, ki imajo neposredne stike z bolniki, prirejali tečaje za učenje slovenščine. Znano nam je, da so nekatere veje slovenskega zdravstva v kadrovski stiski, in menimo, da je nastavljanje zdravstvenega osebja iz drugih republik naravno in sprejemljivo, sodimo pa, da v zdravstvu ne gre brez dobrega sporazumevanja med osebjem in pacienti, če naj dosega kar največje uspehe.

Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo je že večkrat opozarjal zdravstvene delovne organizacije, da zahtevajo od zdravstvenih delavcev, ki niso večši slovenščine, posebno od tistih, ki delajo neposredno z bolniki, da se nauče slovensko. Razumljivo pa je, da morajo predvsem zdravstvene delovne organizacije same omogočiti pouk in učenje slovenščine, ker je pač treba izhajati iz dejstva, da je znanje slovenščine nujno potrebno vsem, ki so v neposrednem stiku z bolniki in njihovimi svojci. Poleg tega moramo tudi v bodoče računati z zaposlovanjem zdravstvenih delavcev iz drugih republik spričo zelo hudega pomanjkanja zdravstvenih delavcev, predvsem zdravnikov in medicinskih sester. Če so med. sestre, ki so se zaposlile pri nas, članice društva, bi tudi naša področna društva lahko kaj pomagala v tej smeri.

N. J

Etika in znanost, in sicer znanost o morali, o njenem izvoru, bistvu in razvoju pa tudi ena od tistih oblik družbene zavesti, ki določajo postopke in ponašanje ljudi v družbi, njihov odnos do družbe in seveda odnos človeka do človeka.

Dr. Jože Potrč

POSKUSI NA ČLOVEŠKEM LIMFOCITU

V zadnjih tridesetih letih biologi uspešno prenašajo celice makroorganizma v laboratorijske steklenke in jih tod goje v umetnih okoliščinah. Ker so take tako imenovane tkivne kulture lepo uspele, so v zadnjem času pričeli na teh umetno gojenih celicah raznih organov delati tudi biološke poskuse. Tako je prejšnje biološke poskuse na posebnih poskusnih živalih vsaj v neki meri zamenjal biološki poskus na celicah samih. Za te poskuse posebno prikladni so limfociti.

Limfociti igrajo veliko vlogo zlasti pri raznih kroničnih vnetjih, kot npr. pri tuberkulozi. V središču zanimanja je danes ta krvna celica glede imunskih dogajanj v telesu. In ker so tudi rak in drugi malignomi zelo odvisni od imunosti organizma, tako v svojem začetku kot v raztrosu in napredovanju, je limfocit deležen tudi velikega zanimanja onkologov. Zlasti eksperimentalni onkologi ga izrabljajo za raziskave lastnosti rakavih celic, vzrokov njihove podivjane rasti in možnosti zdravljenja malignih bolezni. Že histologi in patohistologi so ugotovili, da je tkivo okoli maligne rašče bolj ali manj infiltrirano po limfocitih in da je od tega v določnem primeru v precejšnji meri odvisna tudi prognoza bolezni.

Limfociti so tako rekoč nosilci imunosti. Raziskovanje na njih je olajšano zaradi tega, ker jih je lahko kultivirati v laboratorijskih pogojih. Tu lahko na njih študiramo razne funkcije, tako osnovne življenjske kakor tudi razne specialne funkcije. Nekatere od teh specialnih funkcij v umetnih okoliščinah laboratorija lahko začasno prenehajo. Kadar mora npr. celica v osnovne življenjske funkcije vložiti več energije in materiala, kot npr. pri hitrejšem razmnoževanju, preneha s specialno funkcijo. Celice melanoma lahko na ta način med hitro rastjo v steklenkah postanejo brezbarvne, ker prenehajo delati pigment. Ko se pa razmnoževanje upočasni, spet počrniijo zaradi ponovne tvorbe pigmenta. Ta specialna funkcija

za tvorbo tega pigmenta namreč ni bistvena za življenje teh celic, ampak samo za njihovo razpoznavo.

B. B.

IZPUŠNI PLINI IN ROPOT

Znano je, da so ljudje v mestih bolj izpostavljeni srčnemu infarktu kakor pa na deželi. Da je tega kriva razlika v ozračju in ropotu, nam dokazujejo raziskave, ki so jih v zadnjem času izvedli v združenju za varstvo okolja v Zahodni Nemčiji. Ugotovili so namreč, da je v incidenci srčnega infarkta precejšnja razlika tudi pri meščanih. Kar jih stanuje v središču mesta in po drugih zelo prometnih ulicah, doživijo infarkt v večjem številu kakor tisti, ki imajo srečo, da stanujejo kje v periferiji, kjer ni niti tolikšnega hrupa in tudi zrak ni tako zelo onesnažen. Na prometnih ulicah so ugotovili, da je procent ogljikovega monoksida, ki je zelo strupen in se zaradi večje teže drži pri tleh, kjer ga vdihavamo, tudi obilnejši. Pa tudi ogljikovega dvokisa je več v središču mesta, kjer je manj zelenja. Prometa se težko izognemo ali ga zmanjšamo, lahko bi se pa izognili tistega ogljikovega monoksida in dioksida, ki nastajata pri kajenju. Zlasti v zaprtih prostorih s slabo ventilacijo ogrožata ta dva plina (poleg drugih snovi, ki gredo pri kajenju v zrak) kadihlce in nekadihlce. Če kadihlci sprejmejo riziko večje obolevnosti na svoj račun, je to njihova stvar. Toda nase lahko sprejmejo samo razliko za svojo bolezen, nikakor pa ne smejo strupenim izpuhom svojega kajenja izpostavljati soljudi, zlasti ne otrok. Že pravila lepega vedenja zahtevajo, da človeku poleg sebe s svojim lastnim početjem ne zastrupljamo ozračja.

Kar se pa tiče hrupa, ta ne povzroča samo duševnih motenj, temveč manjša zbranost in sposobnost za delo ter privede tudi do motenj v čisto telesnih funkcijah. Krvne žile se zaradi močnega ropota zožujejo, kar je neugodno zlasti pri srčni mišici. Poleg tega se v njih kopiči maščoba. Vse to pa pospešuje nastanek srčnega infarkta.

B. B.